

alázatos folyamodását, nagybecsű pártfogásába ajánlom. Ajánlom pedig mint személyes becsületessége, mint érdemeinél fogva, Ő Herczegségének igen jól ismért határtalan kegyességébe és pártfogásába, hiszem hogy nem pártolok méltatlant, annál fogva is sikert kívánva csekély szövegnek; miután Főtisztelendő Úrnak szerencsés voltam tapasztalni irántam szives baráti hajlamát; 's igen jól ismerek az ilyen dolgokban hatalmas pártfogásának befolyását; mint ugyis megyénk fiát igen kérem Fő-tisztelendő Titoknok urat, méltóztassék kegyesen e kérelem sikerbe menetelét részéről szinte becses pártolásával előmozdítani. — Egyébb iránt kérésemet ujtva, nagybecsű szivességébe zárt megkülömböztet [!] tisztelettel maradtam

Főtisztelendő titoknok Úrnak

alázatos szolgája

Madách Imre

Az összehajtott levélpapír másik levelének külső oldalán a címzés:

18/11

Fő-tisztelendő

Hajnald Lajos Úrnak

Primás Ő Herczegsége titoknokának e. a. t.

Megkülömböztetett tisztelettel

Esztergamban

Az érseki lakban.

franco.

A keltezésnél a posta hosszú alakú bélyegzője: B. Gyarmath. A levél zárópecsétje ollóval kivágva.

Az esztergomi primási levéltárban esetleg még a Kopácsy herceg-primáshoz intézett levélnek is nyomára lehetne akadni.

Közlő: TIMÁR KÁLMÁN.

GYULAI PÁL LEVELE HAYNALD ÉRSEKHEZ.

A nagynevű Haynald Lajos kalocsai érseknek levelestárában van Gyulai Pálnak is egy levele. Ajánló levél, melyet egyik tanítványának, Harsányi Ferenc bölcsészethallgatónak érdekében írt. Harsányi később a sümegi reáliskolánuál működött mint tanár. Szinnyei frói névtára is említi Harsány névvel.

A levél mint embert jellemzi Gyulait. Nemesak tanít, de jószívűsége arra ösztönzi, hogy tanítványainak anyagi ügyeit is felkarolja.

A levelet a Magyar Tudományos Akadémia levélpapírjára írta Gyulai A kalocsai főszékesegyházi könyvtárban őrzött levél így szól:

Nagyméltóságú Érsek Ur!

Bocsásson meg Nagyméltóságod, hogy alkalmatlankodni merészklek; mentsen ki az, hogy nem a magam érdekében teszem.

Levelem átadója egy erdélyi kath. ifju, Harsányi Ferencz, kit nekem Erdélyből ajánlottak s kinek érdekében [így!] mindent megtettem, hogy leczkét vagy házi tanítóságot szerezzek számára, mely mellett vegezhesse [így!] egyetemi tanulmányait. Fáradozásaim sikeretlenek voltak; csak a jövő hónap vége fele remélhet biztosabban egy pár leczkét.

Minden költségből kifogyva, kért, hogy ajánljam Nagyméltóságodnak, ki, mint egykor erdélyi püspök, részvétellel lesz sorsa iránt.

Ha valamivel segílné Nagyméltóságod, csak annyival, a mennyivel egy hónapig fenttarthatja magát Pesten, egy becsületes és jó igyekezetű ifjuval tenne jót.

Mély tisztelettel

Pest Oct. 10. 870

alázatos szolgája
Gyulai Pál

A levél élén Haynald jelzése:

Gyulai Pál.

Oct. 1870.

Közli: TIMÁR KÁLMÁN.

HISTÓRIÁS ÉNEK A PÁLFFY-CSALÁD HŐSEIRŐL (1734).

A sárospataki könyvtár rendezetlen kéziratai között találtam e *Pármai veszedelem* című költeményt 1734-ből. A Pálffy-család három hősről szól: III. Ferencről (Nagy Iván IV. tábláján), III. Károlyról s Miklósról (mindketten Nagy Iván III. tábláján). A lengyel királyválasztással kapcsolatban III. Károly király háborúba keveredik az Olaszországba törő franciákkal (Pálffy Lipót ekkor egymaga egész ezredet szerel fel). De a háború szerencsétlenül kezdődött: 1734 jún. 29-én elvesztette a páрмаi csatát. Erről szól a következő elbeszélő vers:

1734

Pármai veszedelem

Midőn Ezér hét száz száma szerint lenne
és még azon felől harmincz négyet tenne
az Esztendő s idő ilyen képen menne
lássad az szerencse mit okoz benne ?
Éppen midőn a Nap Rákban lépet volna,
Hó szám szerint pedig Szent Jakabnak szolna
Szent Peter Pál napján arról ki gondolna
Hogy Mars Mihelyiben illyeket koholna
Volt sok Ellensége Hatodik Károlynak
Ellene volt Hada Erős Spanyolnak
Francia Sabaudus készült a Tyrolnak
Bavarust is talán mondhatni majd ollynak.
Olasz országában egygyik Hada vála
Masik Philipszburgnál, hogy romlot a Fala
A mellé szalot volt, azt segíti vála
Mert Francia szájja nagyon arra nyulla
Az olasz orszagi Hadakat Mersire
hiszta ugy mint koros gondolt Jo Vitézre
Állítvan hogy megyen ez mindenütt kézre
azonban az dolgát fordita bal részre.
Mert midőn Pármánál, aki jó Erősség
sanczban fekött volna nagy számu Elenség
Az honnet ki verni volt lehetetlenség
Mégis ostromlásnak vitte vak merősség